

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 4. Utrùm Christus, ut homo, habuerit liberum arbitrium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

Prob. 2. Sanctitas substantialis humanitatis Christi, ut patet ex supra dictis, summa fuit in ordine creato, seu in ordine sanctitatis participata. Ergo fuit impossibilis cum omni vituperabilitate & macula in genere moris; alioquin non fuit summa. Ergo fuit impossibilis cum omissione actus perfectioris, & electione non optimi. Ergo humanitas Christi propter sanctitatem suam substantialem, vel fuit physice prædeterminata ad actum perfectiorem, & ad optimum, quod est falsum; vel infirmiter habuit specialem assistentiam, vi cuius semper & infallibiliter, &c. Ergo revera specialem illam assistentiam habuit infirmiter.

Dices 1. Ex nobis, repugnabat simpliciter, humanitatem Christi elicere actum imperfectiorem, omisso perfectiori. Ergo neque moraliter, neque physice poterat actum imperfectiorem, perfectiori omisso, elicere. *R. dist. ant.* Repugnabat simpliciter humanitatem Christi elicere, &c. propter antecedentem aliquam determinationem intrinsecam ad ponendum actum perfectiorem, vel propter defectum alicujus prærequisiti ad ponendum actum illum, *N. ant.* Repugnabat humanitatem Christi elicere, &c. propter regimen ipsi debitum, & infirmiter specialem assistentiam exigentiam, quam habebat formaliter & immediate à sua sanctitate substantiali, *C. ant. & dist. conf.* Ergo actum imperfectiorem, perfectiori omisso, elicere non potuit potentia, quæ sibi relicta esset, aut etiam relinqui posset, *C. conf.* Potentia, quæ nec sibi relicta esset, nec relinqui posset, quia infirmiter exigebat specialem assistentiam, vi cuius semper & infallibiliter actum perfectiorem, imperfectiori repudiato, eliceret, *N. conf.*

Dices 2. Repugnantia illa, quam secundum nos habuit humanitas Christi ad actum imperfectiorem, fuit antecedens. Ergo vi illius, humanitas Christi fuit antecedenter determinata ad actum perfectiorem. *R. dist. ant.* Repugnantia illa, quem secundum nos, &c. fuit antecedens, & fundata in aliquo voluntati humane Christi intrinseco, quo modus illius operandi immutaretur, & ad unum ipsa applicaretur irresistibiliter, *N. ant.* Repugnantia illa, quem secundum nos, &c. fuit antecedens, & fundata in aliquo, intrinseco quidem voluntati humane Christi, nempe in divinitate humanitati Christi compositivè intrinseca, sed solum per se ipsam formaliter tribuente infirmiter specialem assistentiam exigentiam, & jus infirmiter ad auxilia planè infallibilia simul & repudiabilia, *C. ant. & N. conf.*

Dices 3. Si humanitas Christi habuit repugnantiam illam, quam ei attribuimus, non habuit concursus divinum, paratum ad actum imperfectiorem: nam Deus non potuit velle concurrere ad actum implicantem. Ergo si humanitas Christi habuit repugnantiam illam, quam ei attribuimus, nequidem physicam, actum imperfectiorem elicendi potentiam habuit. *R. neg. ant. Ad probationem dist.* Deus non potuit velle concurrere ad actum, repugnantem ratione sui, aut ratione potentie, *C. Ad actum repugnantem præcisè ratione alicujus exigentis infirmiter omissionem ejus, & quidem liberam, meritoriam, & laudabilem in genere moris, N. Cum enim ad talem actus illius omissionem necessaria sit facultas completa & expedita ad ponendum, vel non ponendum actum illum, necesse est, ut Deus paratus sit ad actum illum concurrere, adeoque ut Deus possit vel- le ad actum illum concurrere.*

Ex dictis hæcenus intelligitur, Christum, ut hominem, non habuisse quidem indefectibilitatem physicam, quæ consistit in antecedenti & intrinseca determinatione ad actus perfectiores, & ad optimum, sed habuisse indefectibilitatem moralem, seu indefectibilitatem juris, quæ tamen hominem denominat simpliciter indefectibilem: qui enim jus habet infirmiter ad specialem assistentiam, vi cuius semper & infallibiliter elicit actum perfectiorem, & optimum eliger, rectè dicitur, & est simpliciter indefectibilis, etiam in sensu composito potentie mo-

ralis elicendi actum imperfectiorem, & eligendi non optimum: nam hæc potentia, cum jure infirmiter ad specialem assistentiam, &c. conjuncta, impeditur per jus illud, ne voluntatem denominet defectibilem.

At inquit. Quid est, voluntatem esse defectibilem in genere moris, seu voluntatem posse in genere moris deficere, nisi voluntatem posse actum imperfectiorem, perfectiori liberè omisso, elicere, & non optimum eligere posse? *R.* Voluntatem esse defectibilem in genere moris, seu voluntatem posse in genere moris deficere, est voluntatem posse elicere actum minus perfectum, omisso, &c. nec habere jus infirmiter ad specialem assistentiam, vi cuius, seu, quod idem est, jus infirmiter ad auxilia congrua, quibuscum semper & infallibiliter eliceret actum magis perfectum, repudiato minus perfecto, &c.

At inquit iterum. Si Christus, ut homo, non habuit indefectibilitatem physicam, sed moralem tantum, & juris, dici quoque potest, & debet, non impeccabilitatem physicam, sed moralem tantum & juris habuisse. Ergo perperam à nobis art. sup. Christo, ut homini, attributa est physica impeccabilitas. *R. neg. ant.* Ratio disparitatis est, quia cum impeccabilitate physica stat libertas in genere moris, & potentia exercendi actus meritorios ac laudabiles in genere moris: unde melius fuit Christo, ut homini, esse impeccabilem impeccabilitate physica, quam esse impeccabilem impeccabilitate morali & juris tantum: nam plus est, aliquem esse impeccabilem physica impeccabilitate, quam esse impeccabilem impeccabilitate tantum morali & juris.

E contra verò indefectibilitas physica libertatem in genere moris ab humana voluntate Christi exclusisset, nec cum tali indefectibilitate actus meritorios & laudabiles in genere moris exercere potuisset voluntas humana Christi: unde melius fuit Christo, ut homini, esse indefectibilem indefectibilitate morali & juris, quam esse indefectibilem physica indefectibilitate: nam Christus, ut homo, indefectibilitate morali & juris, fuit simpliciter indefectibilis, simulque potuit actus meritorios & laudabiles in genere moris exercere.

At inquit denique. Sanctitas substantialis Christi, ut hominis, secundum nos, impossibilis fuit cum potentia bene vel malè agendi. Ergo pariter impossibilis fuit cum potentia elicendi actum magis perfectum, vel minus perfectum. *R. neg. conf.* Itaque sanctitas substantialis Christi, ut hominis, impossibilis fuit cum potentia bene vel malè agendi: quia hæc potentia Christo, ut homini, necessaria non fuit ad exercendos actus meritorios & laudabiles in genere moris, & ita cum impotentia peccandi voluntas humana Christi sanctior ac perfectior fuit sine detrimento libertatis ad merendum requisitæ. Sanctitas substantialis Christi, ut hominis, impossibilis non fuit cum potentia etiam morali actum perfectiorem vel imperfectiorem elicendi, quia hæc potentia Christo, ut homini, ad exercendos actus meritorios & laudabiles in genere moris, necessaria fuit, atqui ita absque hac potentia habere non potuit libertatem in genere moris, quacum proculdubio impossibilis non fuit substantialis ejus sanctitas.

ARTICULUS IV.

Utrum Christus, ut homo, habuerit liberum arbitrium.

RESPONSIO.

Christus, ut homo, habuit liberum arbitrium, seu libertatem non solum à coactione, sed etiam à simplici necessitate.

Prob. 1. ex Scriptura. Nam dicitur Isaïæ cap. 7. *Butyrum & mel comeder, ut sciat reprobare malum, & eligere bonum:* quæ verba ad Messiam manifestè pertinent. Et ejusdem cap. 53. de eodem Messia dicitur: *Oblatus est, quia ipse voluit.* Denique Christus

stus ipse, Joan. cap. 10. sic ait: *Ego pono animam meam, ut iterum sumam eam. Nemo tollit eam a me: sed ego pono eam a me ipsa, &c.*

Prob. 2. ex Patribus, pro quibus omnibus hic sufficit Augustinus tract. 37. in Joan. ubi ad hæc verba, *Nemo apprehendit eum, quia nondum venerat hora ejus*, sic ait: *Audi, stulte, Nondum venerat hora ejus, non quia cogere mori, sed quia dignaretur occidi. Et inferius: Quandiu voluit, inter homines vixit; quando voluit, a carne discessit. Hoc est potestatis, non necessitatis. Hanc ergo horam ille expectabat, non fatalem, sed opportunam, & voluntariam. . . . Quomodo sub tali necessitate positus erat, qui alio loco dixit: Potestatem habeo ponendi animam meam? &c.*

Et lib. de prædestinatione sanctorum cap. 15. ubi loquens de Christo, hæc habet: *Numquid metuendum fuit, ne accedente ætate, homo ille libero peccaret arbitrio? An ideo in illo non libera voluntas erat, ac non tanto magis erat, quanto magis peccato servire non poterat?*

Prob. 3. auctoritate S. Thomæ, sic loquentis q. 29. de veritate, art. 6. ad 1. *Licet anima Christi esset determinata ad unum secundum genus moris, scilicet ad bonum, non tamen erat determinata ad unum simpliciter: poterat enim hoc vel illud facere, & non facere. Et ideo libertas in eo remanebat, quæ requiritur ad merendum. Et hic q. 18. art. 4. ad 3. Voluntas Christi, licet sit determinata ad bonum, non tamen est determinata ad hoc, vel ad illud bonum. Et ideo pertinet ad Christum eligere per liberum arbitrium, confirmatum in bono, sicut ad beatos.*

Prob. 4. ratione. Quia libertas indifferentiæ essentialiter requiritur ad meritum. Sed Christus, ut homo, dum esset in via, meritus est. Ergo Christus, ut homo, indifferentiæ libertatem habuit, adeoque non solum à coactione, sed etiam à simplici necessitate circa plurimos actus suos immunis fuit. Minor est de fide. Major verò prob. breviter hic. 1. Ex S. Hieronymo, sic loquente lib. 2. contra Iovinianum: *Liberi arbitrii nos condidit Deus; nec ad virtutes, nec ad vitia necessitate trahimur: alioquin ubi necessitas est, nec damnatio, nec corona est.* 2. Auctoritate Innocentii, damnantis ut hæreticam hanc Janfenii propositionem: *Ad merendum & demerendum in statu naturæ lapsæ, non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione.* Nam hæc verba, *In statu naturæ lapsæ, non sunt restrictiva, sed ampliativa*, perindeque est ac, si diceretur, *Etiā in statu naturæ lapsæ; ut patet ex eo, quod Summus Pontifex intendat damnare doctrinam Janfenii, asserentis libertatem indifferentiæ fuisse quidem in statu naturæ innocentis, ac non esse amplius in statu naturæ lapsæ.*

Obj. 1. S. Thomam in 3. dist. 18. q. unica art. 2. ad 5. ubi ait: *Vel dicendum, quod etiam si (Christus) esset determinatus ad unum numero, sicut ad diligendum Deum, quod non facere non potest; tamen ex hoc non amittit libertatem, aut rationem laudis sive meriti, quia in illud non coactè sed sponte tendit: & ita est actus sui dominus.* R. 1. S. Thomam responsioni illi eodem loco aliam hanc præmittere: *Liberum arbitrium Christi non erat determinatum ad unum secundum numerum, sed ad unum secundum genus, scilicet ad bonum, quia in malum non potest: sed tamen hoc potest facere & non facere: & hoc non excludit libertatem arbitrii, quia posse peccare, nec est libertas arbitrii, nec pars libertatis, &c.* Quam responsionem refert, & referendo approbat S. Doctor q. 29. de veritate a. 6. ad 1. & in tertia parte q. 18. a. 4. ad 3. quibus in locis eandem solvit difficultatem. Cum autem alterius responsionis, quæ nobis objicitur, neutro loco meminerit, hoc suo silentio eam revocasse, & improbare censendus est.

R. 2. S. Doctorem in illa responsione, quæ nobis objicitur, supponere quod Christus ita determinatus fuerit ad actum dilectionis Dei, ut tamen fuerit omnino liber libertate indifferentiæ quoad modum actus,

hoc est, ad hanc vel illam intensiorem actus; quod satis fuisse ad laudem & meritum, & ad hoc ut Christus in actum suum liberè tendere; & actus sui dominus esse censeretur, existimavit S. Doctor tunc, cum in tertium Sententiarum scribebat, nec immerito videtur existimasse: nam qui Deum intensissimè diligit, cum posset remissè tantum diligere, videtur omnino exercere actum meritorium & laudabilem in genere moris, quantumvis supponatur ad unum numero, nempe ad diligendum Deum, intrinsicè prædeterminatus esse: quamquam actus ejus magis meritorius ac laudabilior esset in genere moris, si omnino abstinere posset ab actu diligendi Deum.

Obj. 2. Christus habuit præscientiam certam actuum omnium à se ponendorum. Sed cum tali præscientia stare non potuit libertas indifferentiæ. Ergo, &c. R. neg. min. Nam Christus per hanc præscientiam actus suos futuros, & circumstantias omnes, quibuscum erant futuri, præcivit, quia re ipsa futuri, & cum talibus circumstantiis futuri erant: unde præscientia illa in Christo ratione posterior fuit actibus, & omnibus actuum circumstantiis, quarum fuit præscientia: quare Christi actus futuri, & omnes circumstantiæ quibuscum erant futuri, ab hac præscientia nullo modo dependere potuerunt; proindeque per hanc præscientiam nullatenus immutari modus operandi voluntatis humanæ Christi, & actuum ejus libertas impediri potuit.

Dices 1. Qui scit, aliquid esse determinatè & absolute futurum tali tempore, tali loco, &c. non potest efficaciter velle oppositum. Ergo Christus, qui sciebat, actus suos determinatè & absolute futuros esse tali tempore, tali loco, &c. non poterat velle efficaciter illorum oppositum, adeoque circa illos liber non erat libertate indifferentiæ. R. dist. ant. Qui scit, aliquid, &c. si sciat illud ita futurum esse independentè à libertate sua, & ex mera determinatione aliena, C. ant. Si sciat, illud ita futurum esse ex sua libera determinatione, N. ant. talis enim scit, se posse velle efficaciter oppositum. Christus autem præciebat, actus suos determinatè & absolute futuros esse tali tempore, tali loco, dependentè à sua libera determinatione, adeoque sciebat, oppositum actuum suorum sibi possibile esse. Poterat igitur in sensu composito præscientiæ suæ, velle efficaciter oppositum actuum suorum.

Dices 2. Præscientia Christi pariebat in eo iudicium hoc: Quantumlibet coner in oppositum, hoc faciam, & non aliud. Ergo non poterat efficaciter velle oppositum. R. neg. ant. Itaque præscientia Christi in eo non pariebat iudicium hoc: Quantumlibet coner, &c. sed illud: Conabor hoc facere, & non aliud, quamvis possem; & ita hoc faciam, & non aliud, quamvis possem aliud facere. Manifestum autem est, Christum cum tali iudicio potuisse illius, quod faciebat, oppositum velle efficaciter.

Dices 3. Christus non solum præciebat actus suos futuros, sed etiam eos à Deo Patre prædefinitos esse. Ergo præciebat, actuum suorum oppositum esse sibi impossibile. Ergo non poterat velle efficaciter oppositum actuum suorum: nemo enim velle potest efficaciter id, quod sibi impossibile esse iudicat.

Ad solutionem hujus difficultatis, nota. Deus dici potest, actum aliquem supernaturalem prædefinire duobus modis. Primus est, si per scientiam futuribilium præcians, hominem cum tali medio de se repudiabili, si detur ei elicitorum esse talem actum, velit efficaciter talem actum, ut faciendum cum tali medio, de se repudiabili: ita ut nequidem ratione prius velit talem actum ut faciendum, quam velit illum ut faciendum cum tali medio de se repudiabili.

Secundus modus prædefinendi est, si Deus per scientiam necessariam prædefiniens, se non posse non habere in thesauro omnipotentiae suæ media, de se repudiabilia simul & congrua, quibus creaturam rationalem quamlibet ad quoslibet actus bonos permovere possit, velit, absolute & efficaciter talem actum ut libere faciendum ab homine, tum per scientiam futu-

futuribiliam præsciens, hominem tali medio de se repudiabili, si accipiat illud, ad actum prædefinitum eliciendum permotum iri, velit in altero signo rationis, vi prædefinitionis factæ, medium illud homini conferre in tempore, ut actum prædefinitum exerceat. His præsuppositis.

Resp. Si actus Christi dicuntur fuisse primo modo prædefiniti, Christus præscire non potuit, actuum suorum oppositum sibi impossibile esse: nam sensus divisus prædefinitionis verè fuit in ejus potestate, quia in ejus potestate verè fuit scientia futuribili, ex cujus directione facta est prædefinitio: verè enim potuit impedire, ne Deus prævideret, tales actus suos futuribiles esse sub conditione talium mediorum, de se repudiabilium, adeoque verè potuit impedire, ne Deus voluerit tales actus suos ut eliciendos per talia media de se repudiabilia. Cum autem hæc omnia sci- verit Christus, non potuit non scire, in hypothesi prædefinitionis primo modo factæ, possibile sibi esse actuum suorum oppositum.

Quod si dicatur (ut plane videtur nobis dicendum, utpote magis consentaneum S. Augustini & S. Thomæ principiis) actus Christi secundo modo prædefinitos à Deo fuisse, sensus quidem divisus prædefinitionis hoc modo factæ non fuit in potestate Christi: & nihilominus possibile illi fuit oppositum actuum prædefinitorum. Ratio est, quia Deus Pater actus Christi ut hominis scilicet, quod semper debet suppleri) non prædefinit hoc secundo modo præcisè ut eliciendos, sed ut eliciendos liberè, & cum potentia completa ac expedita ad illos eliciendos, vel non eliciendos: undè vi prædefinitionis actuum illorum, futuritio non magis certa fuit & infallibilis, quam possibilitas oppositi.

At inquit. Potentia illa completa ac expedita, quam Christo ut homini, ad eliciendos vel non eliciendos actus ejus attribuiimus in sensu composito prædefinitionis secundo modo factæ, ad actum nec reducenda, nec reducibilis fuit. Ergo fuit potentia mere chymica. *R. neg. ant. & dico* potentiam illam in sensu composito prædefinitionis secundo modo factæ, fuisse verè reducibilem ad actum.

At inquit. Si potentia illa in sensu composito prædefinitionis secundo modo factæ, fuit ad actum reducibilis, effectu suo frustrari potuit prædefinitio. Absurdum const. nulla enim voluntas Dei absoluta & efficax, effectu suo frustrari potest. Ergo, &c. *Resp. neg. seq. maj.* Imò è contra si Christus non habuisset potentiam actus prædefinitos non eliciendi completam & expeditam, adeoque ad actum verè reducibilem, prædefinitio illa actuum Christi secundo modo factæ, ex parte frustrata fuisset effectu suo, quia Christus actus prædefinitos non eliciisset liberè.

Ad hoc itaque ut Christus verè dicatur potuisse effectu suo frustrare prædefinitionem actuum suorum, etiam secundo modo factam, non sufficit, ut potentiam actus prædefinitos non eliciendi completam habuerit, ac expeditam, proindeque ad actum verè reducibilem; sed præterea requiritur, ut impedire potuerit, ne Deus in omnipotentia suæ thesauro media haberet de se repudiabilia, quibus voluntatem ejus efficaciter permovere posset. Atqui hoc Christo impossibile fuit. Ergo Christus ex eo quod præcisè in sensu composito prædefinitionis actuum suorum secundo modo factæ, potentiam habuerit illos non exercendi, ad actum verè reducibilem, malè arguitur eum prædefinitionem illam effectu suo frustrare potuisse.

ARTICULUS V.

Utrum Christus, ut homo, capax fuerit præcepti.

RESPONSIO.

Christus, ut homo, capax fuit præcepti, etiam sub culpa obligantis.

Prob. Quia Christus, ut homo, habuit superio-

rem, nempe Deus, à quo potuit efficaciter dirigi & gubernari. Ergo superiorem habuit, à quo talem accipere potuit actuum suorum regulam, ut illi sese conformare necessarium esset ad servandam morum honestatem. Atqui hujusmodi regula est præceptum rigorosum, & obligans sub culpa. Ergo, &c. 2. Humanitas Christi Deo subiecta fuit ut creatura rationalis ac libera. Atqui creaturæ rationalis ac liberæ propria subiectio consistit in eo, quod subdatur præcepto superioris. Ergo Deus præcepta imponere potuit humanitati Christi. 3. denique Christus, ut homo, sicut veram humilitatem, ita & veram ac propriam habuit obedientiam. Sed vera ac propria obedientia locum non habet, nisi ubi intervenit præceptum sub culpa obligans. Ergo, &c.

Obi. Præceptis rigorosis inest non solum vis directiva, sed etiam coactiva, ut hoc pacto subditi ad illorum observationem efficaciter induci possint. Ergo illi tantum præcepti rigorosi capaces sunt, qui possunt subdi virtuti coactivæ. Ergo Christus, ut homo, præcepti rigorosi incapax fuit; cum ei repugnasset, virtuti coactivæ subdi. *R.* Præceptum rigorosum habet quidem non solum vim directivam, sed etiam coactivam, at magno cum discrimine: habet enim primariò & essentialiter vim directivam, in eo positam, ut faciat actum, qui præceptus est, necessarium ad rectitudinem & honestatem morum; vim verò coactivam, seu pœnæ comminationem non habet, nisi secundariò, contingenter, & respectivè tantum ad subditum transgressionis incapax: nam vis coactiva respectivè ad subditum incapax transgressionis, inutilis est, quia subditus, transgressionis incapax, per solam vim directivam ad rem præceptam exequendam movetur, ac inducitur efficaciter.

Itaque ad hoc ut aliquis præcepti rigorosi capax sit, satis est, ut sit inferior, & subdi possit vi directivæ, sive etiam subdi possit vi coactivæ, sive non. Christus autem, ut homo, inferior fuit, & subdi potuit vi directivæ, licet non potuerit subdi vi coactivæ: quia per præceptum potuit ei reddi necessarius ad morum honestatem actus aliquis, qui secluso præcepto necessarius non esset: quamvis ipse transgressionis incapax fuerit, adeoque vis coactiva respectu illius fuerit inutilis.

Dices. Deum imponere præceptum sub culpa obligans, est Deum dicere: Fac hoc; alioquin eris mihi inimicus. Atqui talis comminatio dirigi non potest, nisi ad eum, qui inimicus Dei esse potest. Ergo cum Christus, ut homo, inimicitiam Dei incurrere non potuerit, non potuit ei imponi præceptum obligans sub culpa. *Resp. neg. maj.* Ad hoc enim ut Deus præceptum sub culpa obligans imponat, necesse non est, ut dicat: Nisi hoc feceris, eris mihi inimicus; sed satis est, quod habeat obligandi voluntatem, quæ nihil aliud est, quam voluntas reddendi actum aliquem necessarium ad rectitudinem & honestatem morum, seu oppositum actus illius reddendi turpe ac inhonestum in subdito.

Potè talis voluntas locum habere potuit respectu Christi, ut hominis, quamvis impeccabilis esset, adeoque actionis cujuslibet turpis ac inhonestæ incapax: potuit enim Deus pro jure suo facere, ut actus aliquis, vel ejus omisio, de se indifferens, turpis esset respectu Christi ut hominis; ita ut si per impossibile, Christus, stante præcepto, actionem illam faceret, vel omitteret, turpiter ac inhonestè ageret.

Deus autem faciendo, ut actio aliqua, vel ejus omisio turpis esset ac inhonestæ respectu Christi, ut hominis, nequidem virtualiter dixit: Nisi hoc feceris, eris mihi inimicus; sed ad summum dixit virtualiter: Si per impossibile hoc faceres, esses mihi inimicus: quod non est inconveniens respectu Christi, nec comminationem continet. Aliud est de ceteris hominibus, qui transgressionis præcepti, proindeque & inimicitia divinae capaces sunt, quibus nihil verat Deum præcipiendo dicere virtualiter: Fac hoc, alioquin eris mihi inimicus.

Dices.